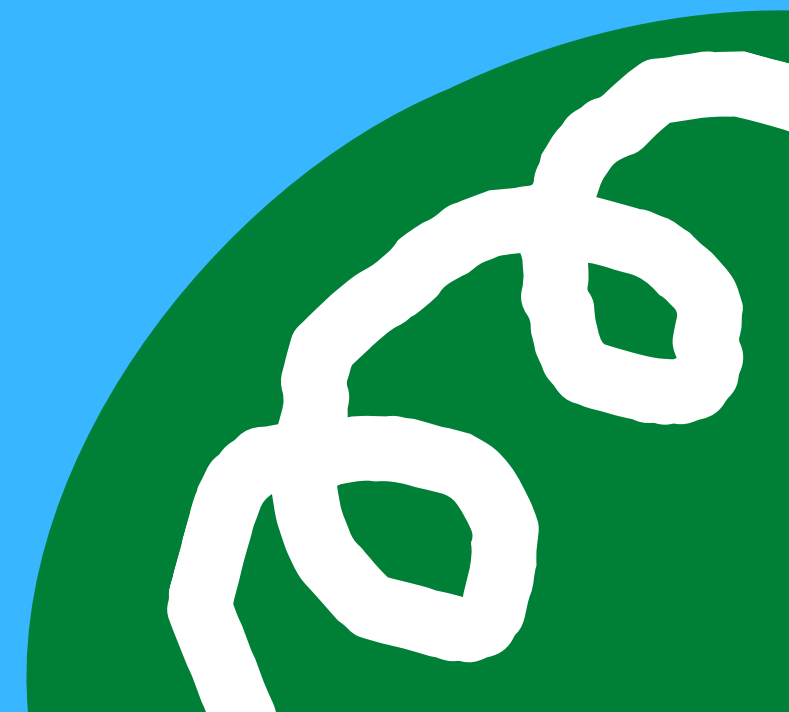

Zmysł

dotyku

Co to jest zmysł dotyku?

Dotyk jest zmysłem rozwijającym się i dojrzewającym najwcześniej, bo już około piątego, szóstego tygodnia po poczęciu. Możemy go nazwać pierwotnym.

Dziecko zaczyna poznawać świat właśnie za pomocą tego zmysłu. Zmysł dotyku w chwili narodzin jest jedną z najbardziej rozwiniętych zdolności. Nie jest on jednak już w pełni ukształtowany. Noworodek wprawdzie czuje ofiarowywane mu pieśczoćy, ale musi pokonać długą drogę, zanim zacznie rozróżniać wszystkie rodzaje wrażeń dotykowych i dokładnie umiejscawiać punkt ciała, który został dotknięty.

Układ dotyku ma wpływ na:

1. Poznawanie swojego ciała;
2. Wczesne poznawanie przedmiotów;
3. Rozpoznawanie przedmiotów bez udziału wzroku;
4. Różnicowanie bodźców dotykowych;
5. Rozwój emocjonalny.

Dzieci nadwrażliwe na dotyk unikają przytulania, dotykania brudzących substancji i jedzenia określonych produktów. Niektóre z nich chodzą na palcach, by uniknąć kontaktu z podłogą, albo niewłaściwie się zachowują, nie chcąc, żeby ktoś je czesał lub mył.

Defensywność ta uniemożliwia czasem stosowanie odpowiedzi fizycznych. Na przykład położenie dłoni na ręce dziecka, aby pomóc mu w rysowaniu okręgu lub złapaniu piłki, ułatwia zwykle naukę poprzez wykorzystanie pamięci mięśniowej. Jeżeli jednak dziecko nie pozwala się dotknąć, trzeba znaleźć inne metody nauczania, jak również pomóc mu w radzeniu sobie z dotykiem. Dziecko nadwrażliwe dotykowo może na początku potrzebować rękawic lub patyka, żeby dotknąć niektórych materiałów czy substancji. Stopniowo jednak należy namawiać je do używania gołych rąk.

Ze względu na to, że każde dziecko jest wyjątkowe, wszystkie zabawy i ćwiczenia dopasowujemy indywidualnie do dziecka i do jego aktualnych możliwości.

Przedmioty dostarczane do stymulacji dotykowej powinny mieć zróżnicowaną strukturę powierzchniową. Bogactwo proponowanych wrażeń dotykowych pozwala dziecku na rozwijanie i przeżywanie różnych doświadczeń zmysłowych.

Propozycje zabaw i ćwiczeń
stymulujących zmysł dotyku
dziecka

Zabawa w wyczuwanie powierzchni, po której chodzę

Cel: stymulacja dotykowa, słuchowa

Sposób realizacji: Rozkładamy przed dzieckiem chodniczki o zmiennej fakturze powierzchni,
a następnie zapraszamy je na bosy spacer po chodniczku.

Spodziewany efekt: Oswojenie dotykowe dziecka z powierzchnią o różnej fakturze.

Modyfikacje: Dziecko chodzi po folii bąbelkowej, po folii malarskiej, po szarym papierze, po sztucznej trawie, po wykładzinie, po futerku. Dziecko dotyka powierzchni o różnej fakturze różnymi częściami ciała (całą dłońią, opuszkami palców, grzbietem dłoni, stopą, palcami stopy...), dziecko chodzi po drodze zrobionej ze swoich odbitych stóp, do których są przyklejone materiały o zróżnicowanej strukturze, dziecko pokonuje bosymi stopami szlak ze sznurka, do którego przyczepione są gryzaki, gumowe zabawki, supły ...

Zabawa w „Pudełko ze skarbami”

Cel: stymulacja dotykowa

Sposób realizacji: Wycinamy w przykrywce pudełka po butach dziurę. Do pudełka wkładamy kłębki wełny, guziki, klocki, szklane kulki, samochodziki, zwierzątka. Dziecko wkłada rękę przez dziurę mówi, czego dotyka.

Spodziewany efekt: Dziecko poprawiło umiejętność rozróżniania przedmiotów bez korzystania zezmysłu wzroku.

Uwagi: Proponujemy dziecku, żeby wyczuwało ukryte w pudełku przedmioty raz prawą ręką, raz lewą ręką (stymulujemy w ten sposób pracę obydwóch półkul mózgowych).

Zabawa w darcie gazet

Cel: skupienie uwagi, ćwiczenie chwytu pęsetowego, kształtowanie poczucia sprawczości u dziecka

Sposób realizacji: Wkładamy kolorową kartkę gazety w dłonie dziecka. Terapeuta/rodzic trzyma dłoń dziecka i wykonuje nimi czynności darcia papieru. Należy pamiętać, aby dziecko skupiało wzrok na wykonywanej czynności. Po każdorazowej udanej próbie, gdy dziecko wykazuje najmniejszą współpracę, chwalimy je. W miarę nabywania tej umiejętności przez dziecko wycofujemy podpowiedź manualną.

Spodziewany efekt: Rozwój poczucia sprawczości, dziecko potrafi drzeć papier.

Zabawa w gniecenie folii aluminiowej (folii bąbelkowej, bibuły)

Cel: stymulacja dotykowa, wydłużanie czasu skupienia uwagi

Sposób realizacji: Wkładamy w dłonie dziecka kawałek folii aluminiowej.

Terapeuta/rodzic trzyma dłonie dziecka i wykonuje nimi czynność zgniatania folii. Zwracamy uwagę na skupianie wzroku dziecka na wykonywanej czynności. Po każdorazowej udanej próbie chwalimy dziecko. W miarę nabywania tej umiejętności przez dziecko wycofujemy odpowiedź manualną.

Spodziewany efekt: Rozwój sprawności motorycznej dłoni, rozwój poczucia sprawczości – dziecko potrafi zgniatąć folię aluminiową.

Modyfikacje: Porwane kawałki folii bąbelkowej dziecko zgniata w kulki i próbuje umieścić je w plastikowej butelce o dużym otworze, następnie celując w mały otwór.

Zabawa w szorstkie – gładkie

Cel: stymulacja dotykowa

Sposób realizacji: Terapeuta/rodzic pokazuje dziecku dwie tabliczki. Przesuwa dłonią po jednej z nich i mówi „gładkie”, przesuwając dłonią po drugiej tabliczce mówi „szorstkie”. Następnie ujmuje dłoń dziecka i przesuwając nią po pierwszej tabliczce mówi do dziecka „gładkie”, przesuwając dłoń dziecka po drugiej tabliczce mówi do niego „szorstkie”. W dalszej kolejności terapeuta pyta dziecko „Pokaż mi gładkie”, „Pokaż mi szorstkie”. Każda udana próba zostaje nagrodzona pochwałą.

Spodziewany efekt: Dziecko ocenia strukturę powierzchni za pomocą zmysłu dotyku.

Zabawa w memo sensoryczne

Cel: stymulacja dotykowa, ćwiczenie koordynacji wzrokowo – ruchowej

Sposób realizacji: Terapeuta/rodzic rozkłada przed dzieckiem odwrócone memo sensoryczne (po dwie jednakowe karty z przyklejoną strukturą: ryż, folia bąbelkowa, pomarszczona bibuła, sznurek, koło wycięte z filcu). Terapeuta podaje dziecku jedną kartę i mówi: „Znajdź taką samą”, błędnie odgadnięte karty dziecko odkłada i szuka dalej takiej samej karty. Za każdą udaną próbę dziecku zostaje udzielona pochwała.

Spodziewany efekt: Dziecko dobiera w pary karty o takiej samej strukturze.

Zabawa „Wierszyki – masażyki”

Cel: stymulacja dotykowa, stymulacja słuchowa, wzbogacanie słownictwa dziecka

Sposób realizacji: Terapeuta/rodzic siada obok dziecka, ujmuje jego rękę i maszerując po niej palcami mówi wierszyk „Idzie myszka do braciszka – tu wskoczyła – tam się skryła”, palce terapeuty chowają się kolejno pod pachę i na kark dziecka. Po wykonaniu kilku masażyków w różnych miejscach na ciele dziecka, terapeuta zachęca dziecko do wykonania takiego samego masażyku na osobie terapeuty. Terapeuta/rodzic chwali dziecko za aktywność w zabawie.

Spodziewany efekt: Dziecko reaguje pozytywnie (z radością) na dotyk, potrafi wykonać masażyk na drugiej osobie, ma poczucie sprawczości.

Uwagi: Dziecięce masażyki można wykonywać z dzieckiem przed lustrem, z udziałem olejków zapachowych.

Zabawy z materiałem spożywczym

Cel: stymulacja dotykowa, wzrokowa, smakowa

Sposób realizacji: Wkładamy ręce dziecka do dżemu, kiślu, cukru, soli, śmietany, kremu itp.

Pozwalamy dziecku cieszyć się doznaniem dotykowymi, smakowymi, zapachowymi.

Spodziewany efekt: Zaznajomienie dziecka z różnorodną gamą doznań, wzbudzenie jego radości oraz poczucia sprawczości.

Modyfikacje: Całe spektrum doznań zapewniają dzieciom zabawy z sensoplastyki – dotykane dłońmi i stopami mąki, ugotowanego makaronu, kisielu, budyniu, rozsypanych przypraw ...

